

Ks. prof. dr hab. Stanisław Hałas SCJ

32-422 Stadniki 81

☎ 601 - 97 91 98

E-mail: stanha@poczta.onet.pl

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II	
Dziekanat Wydziału Teologii	
Wpł. dnia	2015 -06- 06
Znak	

Recenzja doktorska

rozprawy ks. Marcina ZIELIŃSKIEGO pt. *La gioia e la tristezza nel libro di Sapienza (Radość i smutek w Księdze Mądrości)*, Lublin 2015, s. 290 wydruku komputerowego,

napisanej pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Henryka Witczyka

Recenzowana rozprawa jest bardzo szczegółową i wnikliwą analizą jednego wybranego zagadnienia w biblijnej Księdze Mądrości. Zagadnieniem tym jest słownictwo radości i smutku, które pokazuje wpływy filozofii stoickiej na tę szczególną Księgę Biblijną. Postawiony problem jest więc bardzo interesujący z punktu widzenia badania wpływów hellenistycznych na Autorów biblijnych.

Zadanie, którego podjął się Autor rozprawy, jest więc bardzo ambitne. Wymaga bowiem najpierw wczytania się w skomplikowaną grekę tej Księgi,

a także i dokładniejszego zaznajomienia się z prądami kulturowymi hellenizmu, aby móc należycie ocenić ich wpływ na Autora Księgi. Aby wywiązać się z postawionego sobie zadanie Autor zebrał wyczerpującą i bardzo obszerną bibliografię dotyczącą zarówno samej Księgi Mądrości jak i innych zagadnień poruszanych w rozprawie. Bibliografia ta obejmuje zarówno teksty źródłowe biblijne i pozabiblijne, komentarze, opracowania różnych zagadnień związanych z tematem rozprawy jak i też i inne pomoce naukowe. Autor korzysta z opracowań we wszystkich najważniejszych dla nauki językach: angielskim, francuskim, niemieckim i oczywiście włoskim.

Już na samym początku należy docenić jego świetne opanowanie języka włoskiego, w którym napisał swoją obszerną rozprawę doktorską. Język włoski opracowania jest bardzo poprawny, a nawet sprawia wrażenie pewnej elegancji literackiej. Świadczy o bardzo dobrym opanowaniu tego języka i całej jego terminologii teologicznej i egzegetycznej. Również gdy chodzi o cytowanie analizowanych wyrazów i tekstów greckich, jest ono zawsze bardzo poprawne i dokładne. Dokładność ta dotyczy także pisania greckich akcentów. Znalazłem tylko jedną literówkę w pisowni nazwiska ks. prof. Poniżego w wykazie bibliograficznym na s. 278.

Praca jest ułożona bardzo logicznie i poprawnie. Pierwszy rozdział ma charakter wstępny. Autor prezentuje w nim najpierw biblijne słownictwo radości i smutku, a następnie podstawowe założenia stoicyzmu, który w I wieku przed Chrystusem był bardzo modnym systemem filozoficznym i prądem kulturowym. Zwłaszcza w wielkiej Aleksandrii, gdzie istniała liczna diaspora żydowska i gdzie powstała Księga Mądrości. Nic więc dziwnego, że wpływał on na ich myślenie i podchodzenie do życia. Autor rozprawy pokazuje także, w jaki sposób stoicy pojmowali radość i jej brak, czyli smutek.

Kolejne dwa rozdziały mają charakter analityczny. Zawierają bardzo szczegółowe omówienie wybranych tekstów Księgi Mądrości, w których występują greckie określenia radości i smutku. W swoich analizach uwzględnia

on kontekst biblijnych wypowiedzi, a także ich konstrukcję literacką, aby lepiej zrozumieć sens interesujących go określeń. Bardzo pomysłowa okazuje się analiza podmiotu oraz motywacji zarówno smutku jak i radości, gdyż ona najlepiej pokazuje hellenistyczne wpływy.

Aby je należycie ocenić Książd Doktorant odwołuje się do wielu tekstów tej literatury przywołując najważniejsze sformułowania w języku oryginalnym. Posługując się dostępną literaturą tematu dołącza wiele tekstów znalezionych osobiście przez siebie u autorów hellenistycznych i umiejętnie je komentuje. One pozwalają na wyciągnięcie wniosku o wpływach kultury hellenistycznej, a zwłaszcza stoicyzmu, na Autora biblijnej Księgi Mądrości. Wpływy te polegają na rozumieniu radości jako konsekwencji posiadania Boskiej mądrości.

Czwarty rozdział, najkrótszy, ma natomiast charakter syntetyczny i zbiera wnioski wynikające z wcześniej dokonanych analiz. W nim zawarł również najważniejsze konkluzje dotyczące wpływu kultury hellenistycznej, a w szczególności filozofii stoickiej, na Autora Księgi Mądrości.

Książd Doktorant przekonująco ukazuje i analizuje wpływy hellenistyczne na tę szczególną Księgę biblijną. Jego obserwacje pozwalają lepiej zrozumieć Księgę Mądrości, a także dowartościować jej styl literacki wzorowany na autorach hellenistycznych. Umożliwiają lepsze zrozumienie idei teologicznych w niej zawartych. Pozwalają przede wszystkim dowartościować wkład Mądrości Salomona w rozwój Objawienia, który polega na wyrażeniu słowa Bożego w kategoriach myślenia filozoficznego. Będą z tego korzystać później także Autorzy Nowego Testamentu. Dlatego Autor opracowania zasługuje na uznanie, a jego rozprawa na opublikowanie w całości.

Z pełnym przekonaniem stwierdzam więc, że opracowanie ks. Marcina Zielińskiego spełnia wszelkie wymagania stawiane rozprawom doktorskim

z teologii w specjalizacji egzegetycznej i wnioskuję o dopuszczenie go do dalszych etapów przewodu doktorskiego i publicznej obrony.

Dr. Stanisław Kula

Kraków, dnia 3 czerwca 2015 r.